
ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д-р Николай Стефанов Радулов, преподавател в Департамент „Национална и международна сигурност“ при НБУ, на дисертационния труд на Гергана Димитрова Йорданова на тема „Моделиране на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност на Република България“, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ (научна степен „доктор на науките“) по научна специалност „Военнополитически проблеми на сигурността“, Област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана“, Професионално направление: 9.1. „Национална сигурност“

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

По тематиката на предоставения от Гергана Йорданова дисертационен труд няма подобни разработки. Съществуват работи, насочени към моделирането и оптимизирането на дълговите позиции на държавата от финансово-инвестиционна гледна точка, но анализът на тази тематика в светлината на политиката на националната сигурност е заслуга на творческата мисъл на дисертанта. До момента отсъстват комплексни научно-методически и научно-практически изследвания с такова направление.

Темата на работата съответства на изложението. Положителните страни на интердисциплинарната разработка са многобройни и ефективни. Изцяло нова е гледната точка на автора, насочена към развитието на стратегиите за сигурност в светлината на сериозен икономически проблем, произтичащ от суверенния дълг на страната. Тясната връзка между политика и икономика, между задлъжнялост и сигурност, е несъмнена. Препоръките на автора и разработката на „Рандомистичен интегративен модел за управление на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност“ могат пряко да бъдат използвани при подобряване на управлението и нивото на сигурност в страната.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

В представения труд има отчетлива методология, базираща се на системен подход, сравнителен, исторически анализ, логически анализ, феноменологически и контент анализ, моделиране. Разглеждана в светлината на поднесената работа, методологията определено притежава обединяващ и синергичен ефект, който води до по-пълно разкриване на корелацията между икономика и сигурност и позволява да се изясни мястото и значението на националния дълг в обезпечаване на националната сигурност. Приложената от автора методика подпомага решаването

на поставените от него задачи и довежда до естествено защитаване на формулираната хипотеза.

Обемът на дисертационния труд е от 222 страници; приложения – 55 страници; библиографска справка – 8 страници; таблици – 30; фигури – 15, графики – 3. Брой на публикациите свързани с дисертацията – 11. Използваните източници са: 55 на български език; 3 на руски; 37 на английски; 12 интернет източника и 33 нормативни документа. Структурата се състои от увод, три глави, обобщени изводи и заключение.

Уводът извежда актуалността на изследването, определя задачите, стоящи пред автора, представя хипотезата на изследването: **Допуска се съществуването на риск за националната сигурност от недалновидното поемане на нови финансово-кредитни задължения, несъобразени с икономическата мощ на системата на публичните финанси.** Поради сериозния обхват на изследвани явления, авторът е направил и някои необходими ограничения.

Глава I – Финансова сигурност и национална сигурност. От управление на дълга към управление на сигурността. Тя е насочена към анализа на стратегическия процес на управление на суверенния дълг в контекста на еволюцията на глобалното геостратегическо пространство, процесите на трансформация в средата за сигурност и прехода на експерименталната наука за сигурност от теоретичните към практико-приложни аспекти като синергетични, паралелно действащи процеси в началото на XXI век.

Глава II – Парадигмата на суверенния дълг като елемент от архитектурата на националната сигурност. Тази глава разглежда съществуващата геоекономическа тенденция на интензифицираща се хронична дългова зависимост в съчетание с ескалиращ нов или размразяващ се стар военно-политически конфликт. Въз основа на методите и принципите на критичния

контент и феноменологичен анализ дисертацията дефинира вече започналия в глобален мащаб процес на десекюритизация на сигурността по финансов признак. За доказателство и аргументация на тезата индуктивно са изведени и детайлно разгледани няколко актуални примера на геостратегически отношения с влошен паритет, асиметричност и хибридность на силите.

Глава III – Рандомистичен интегративен модел за управление на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност на Република България. Във връзка с управлението на суверенния дълг като стратегически процес на най-високо държавно ниво и доказване на заложените работни хипотези, в главата се разрешава третата научна задача на дисертационното изследване. Извършено е маркетингово проучване на действащите модели на дългов мениджмънт в ЕС (управление, администриране, наблюдение и обслужване на операции с външен и вътрешен държавен дълг). Резултатите от него са систематизирани в две функционални категории и показват двата базови модела на управление на суверенни дългове в ЕС. Във връзка с преодоляване на идентифицираните рискове от функционирането на съществуващия модел на съвместно двуинституционално управление, наблюдение, администриране и обслужване на операциите с държавен дълг в Република България, дисертационният труд предлага две алтернативни решения: 1. Въвеждане на иновативен интегративен междуинституционален модел на дългов мениджмънт; 2. Създаване на специализирана Агенция за управление на държавния дълг.

Заклучение – в него дисертантът представя получените в процеса на изследване научни и научно-приложни резултати с оригинален принос. В заключението ясно се съдържа доказването на авторовата хипотеза.

Приложността на труда се състои във възможността постигнатите резултати и предложените алтернативни решения биха могли да бъдат използвани в работата на споменатите финансови институции, и службите за сигурност в страната.

Дисертационния труд отговаря на изискванията за подобни работи.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

Наличие на научни и научно-приложни приноси.

1. Налице е обогатяване на съществуващите знания за теорията и политиката на националната икономическа и финансова сигурност, което се изразява във въвеждане в науката за сигурността на ново теоретично понятие, самостоятелна научна категория със съответната дефинитивна характеристика – „**финансова сигурност**“.

2. Дефинирани са стратегически задачи при управлението на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност и във връзка с преодоляване слабостите и недостатъците на традиционния епистемологичен модел за изучаване и управление на суверенния дълг.

3. Дефинирана е актуална за съвременната среда за сигурност нова „Парадигма на суверенния дълг като синергия на систематично важните елементи на националната сигурност“ с четири фундаментални характеристики.

4. Идентифицирани и систематизирани са рисковете от функционирането на действащия модел на управление на суверенния дълг в България.

5. Предложени са алтернативни средства за преодоляване на идентифицираните рискове от функционирането на действащата дългова политика в Република България.

Научните и научно-приложни приноси се приемат от рецензента като съществени и актуални.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Получените резултати от изследването, представени в работата, имат сериозен новаторски, теоретичен и практически характер – от една страна обогатяват съществуващите знания и довеждат до въвеждане и защита на нова, модерна, терминология, от друга имат приложен характер, така че при възприемане и ползване могат да доведат до ефективно подобрене на националната сигурност. Авторът е направил сериозно изследване на значим интердисциплинарен проблем и е успял да му предаде и приложно значение. От тази гледна точка при приложение на направените в работата предложения може да се очаква постигане на по-високо ниво на сигурност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

Публикациите на авторът са както следва: три статии в реномирани български списания, специализирани в сферата на финансите и сигурността; осем доклада на международни научни конференции. Публикациите съответват на темата на дисертационния труд и са оригинални авторски произведения. По брой и обем надминават необходимия стандарт за публикации, свързани със защитата на дисертация.

6. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Авторът е използвал разнообразни научни източници сред които: научни статии, монографии и др. изследвания; богат набор от нормативни материали; интернет източници. Достоверността на извлечените използвани и анализирани факти е несъмнена, съответно и изводите са точни и ясни. Познанията на

дисертанта в сферата на финансите и сигурността са обширни, което му е позволило да създаде интердисциплинарен труд с високо качество.

Оценка за автореферата: Авторефератът съответства на изискванията. Правилно са отразени основните положения, както и научните приноси.

7. Критични бележки

Нямам критични бележки. Считам, че дисертантът се е насочил към една много сериозна интердисциплинарна ниша, която ще му позволи да се развива като уникален и полезен специалист. Съществуват много аспекти на взаимодействие между финансите и сигурността, които трябва да бъдат задължително разработени за да се постигне по-високо ниво на безопасност. Важен проблем за качествено управление на сигурността би било управлението на сигурността чрез бюджетиране. Това би бил още един достоен за разработване от автора проблем. Още повече, че лошото бюджетиране довежда до хронична задължнялост на сектора, до сериозни нарушения на финансовата дисциплина, а от там и до ниско качество на продукта „сигурност“

8. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение

Личните ми впечатления от докторанта са положителни. Участвал съм с Гургана Йорданова в няколко конференции, където се е представяла винаги като компетентен и старателен изследовател. Умее да излага сложна икономическа информация разбрано и интересно, в среда, която в повечето случаи е съставена предимно от специалисти по национална сигурност.

9. Заключение

Дисертационният труд „Моделиране на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност на Република България“ е значим и сериозен.

Правилната композиция, последователното и логично изложение, уелото боравене с фактите, доиказването на хипотезата и приложният му характер го прави адекватен на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор” на автора му.

10. Оценка на дисертационния труд

Считам, че са налице всички основания за присъждане на автора – Гергана Димитрова Йорданова, на образователна и научна степен „доктор”.

Дата: 08.12.2015 г

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф. д-р Николай Радулов

